

Nr.108 din 22 martie 2024

Ministerul Energiei
al Republicii Moldova
secretariat@energie.gov.md
termo@energie.gov.md
constantin.borosan@energie.gov.md
denis.bosii@energie.gov.md

Copie:
Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

AVIZ

repetat II la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (promovarea cogenerării și sistemelor de alimentare centralizate cu energie termică) (număr unic 580/MEn/2023)

1. Consideratii generale

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat adresarea recepționată în poșta electronică (din 12.03.2024), privind avizarea repetată II a proiectului hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (promovarea cogenerării și sistemelor de alimentare centralizate cu energie termică) (număr unic 580/MEn/2023), [în continuare – proiectul de lege].

CALM a analizat prevederile proiectului de lege prin prisma legislației în vigoare și a intereselor autorităților administrației publice locale, corelate cu interesele cetățeanului.

2. Legislația aplicabilă

- Constituția Republicii Moldova;
- Codul contravențional nr. 218/2008;
- Legea privind administrația publică locală nr.436/2006;
- Legea nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova;
- Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă;
- Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile;
- Legea nr. 160/2010 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător;
- Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului nr.835/1996;
- Legea cu privire la autorizarea executării lucrărilor de construcție nr.163/2010;
- Legea nr. 1402/2002 serviciilor publice de gospodărie comunală;
- Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării;
- Legea nr. 128/2014 privind performanța energetică a clădirilor;
- Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat;
- Legea nr. 75/2015 cu privire la locuințe;
- Legea nr. 187/2022 cu privire la condominiu;
- Legea nr. 1402/2002 serviciilor publice de gospodărie comunală;

- Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică;
- Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999;
- Hotărârea Guvernului nr. 102/2013 cu privire la Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030;
- Hotărârea Guvernului nr. 876/2022 pentru aprobarea Regulamentului privind zonele de protecție a rețelelor termice.

3. Constatări principale:

3.1. Autorul proiectului de lege apreciază propunerile de modificare a cadrului legal pertinent ca fiind necesare desfășurării activităților în sectorul electroenergetic și gazelor naturale, precum și eforturi care vor contribui la modernizarea sistemului centralizat de alimentare cu energie în mun. Chișinău și Bălți, și vor spori securitatea energetică a statului prin promovarea tehnologiilor de cogenerare de înaltă eficiență, care sunt parte a SACET-urilor.

3.2. Proiectul mai urmărește uniformizarea principiilor similare legilor sectoriale din sectorul electroenergetic, al gazelor naturale și eficienței energetice; elaborarea principiilor de folosire a terenurilor și nominalizarea drepturilor asupra proprietății unui terț pentru construcția, exploatarea, întreținerea, reabilitarea sau modernizarea obiectivelor termoelectrice și a rețelelor termice; promovarea reconectării instituțiilor publice la SACET; impunerea obligativității de conectare la SACET a construcțiilor noi ce se află în raza SACET; stabilirea de către autoritățile administrației publice locale a zonelor unitare de alimentare cu energie termică în cadrul unității administrativ-teritoriale; determinarea principiilor furnizării apei calde menajere ș.a.

3.3. Proiectul de lege instituie norme ce prezintă probleme de constituționalitate, inclusiv imixtiune în autonomia locală, cu încălcarea inviolabilității dreptului de proprietate, și care vizează obligația autorităților publice locale (unităților administrative-teritoriale) de a transmite bunurile sale, inclusiv terenurile, în folosință gratuită către unități termoelectrice (chiar și exproprierea, inclusiv a dreptului de folosință, urmează a fi compenstată; a se vedea art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 488/1999). **Din aceste considerente, se reiterează propunerile de modificări și completări ale proiectului de lege, menționate *infra*.**

4. Propuneri asupra proiectului de lege.

Propunem următoarele modificări și completări ale proiectului de lege:

4.1. În Art. III (*Legea cu privire la energia termică și promovarea cogenerării nr. 92/2014, pct.21. Denumirea capitolului VI va avea următorul cuprins:*

„Capitolul VI. Folosirea terenurilor și drepturile asupra proprietății unui terț

1) Articolul 28 va avea următorul cuprins

Articolul 28. Principii generale

Terenurile proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, necesare pentru construcția, exploatarea, întreținerea, reabilitarea sau modernizarea rețelelor termice și instalațiilor termoelectrice, se transmit în folosință unităților termoelectrice cu titlu gratuit) urmează a se completa cu textul „sau cu titlu oneros. În cazul transmiterii cu titlu oneros, aceste costuri sunt suportate de titularii de licență corespunzători și se iau în considerare la stabilirea tarifelor reglementate”.

Obligația unităților administrativ-teritoriale să transmită bunurile sale „cu titlu gratuit” contravine principiilor constituționale privind autonomia locală și inviolabilității proprietății. În cazul în care statul consideră necesară scutirea unităților termoelectrice de plățile pentru folosirea terenurilor aferente proprietate a unităților administrative-teritoriale, acesta urmează să compenseze mai întâi eventualele pierderi ce urmează a fi suferite de bugetele locale prin aceste scutiri. Soluția alternativă propusă de către CALM și pe care o considerăm justificată și echilibrată, este ca să existe opțiunea „cu titlu gratuit” sau „cu titlu oneros”, cu compensarea costurilor prin includerea acestora în

tarifele reglementate. Trimiterea de către autor în sinteză, că „și alte acte legislative prevăd asemenea scutiri” nu este relevantă, pe motiv că aceste norme prezintă probleme de constituționalitate și deja au cauzat bugetelor locale esențiale venituri ratate, motiv din care suferă și capacitatea administrativă.

4.2. În Art. III pct. 22 (*Se completează cu articolele 28¹ – 28³ cu următorul cuprins: **Articolul 28¹. Dreptul de folosință asupra proprietății unui terț***

*(1) Dreptul de folosință asupra terenului sau altor bunuri pentru executarea lucrărilor necesare de construcție, reabilitare sau modernizare a rețelelor termice și instalațiilor termoenergetice se constituie în conformitate cu art. 28 alin. (4) și se întinde pe durata executării lucrărilor. La exercitarea dreptului menționat, unitățile termoenergetice, cu acordul prealabil al proprietarului/propietarilor terenului sau al **imobilului**, sunt în drept:) **cuvântului „imobilului” urmează a fi substituit cu cuvintele „bunului imobil”** (în accepțiunea Codului civil, prin imobil se subînțelege terenul).*

4.3. În Art. III pct. 23 (*Articolele 29-31 vor avea următorul cuprins: **Articolul 30. Exproprierea***

*(3) După trecerea în proprietatea publică a statului sau a unității administrativ-teritoriale, terenul expropriat urmează să fie dat în folosință, **cu titlu gratuit**, unității termoenergetice pentru efectuarea lucrărilor necesare de construcție sau exploatare a rețelelor termice și instalațiilor termoenergetice) după cuvintele „cu titlu gratuit” urmează a se completa cu textul „sau cu titlu oneros” (costurile sunt suportate de titularii de licență corespunzători și se iau în considerare la stabilirea tarifelor reglementate)”. A a se vedea argumentarea *supra*.*

4.4. În Art. III pct. 31 (*La Articolul 40: 1) alineatul (1) după cuvintele „se efectuează numai în baza” se completează cu cuvintele „ actului normativ și/sau a”;*

*2) alineatul (2) textul „inclusiv din căminele și blocurile de locuit departamentale” se substituie cu textul „din căminele și blocurile locative departamentale, inclusiv a unităților din condominiu aflate în proprietatea statului sau a **autorităților administrației publice centrale sau locale**”) cuvintele „autorităților administrației publice centrale sau locale” urmează a fi substituite cu cuvintele „unităților administrativ-teritoriale”.*

Autoritățile administrației publice (centrale sau locale) nu sunt titulare ale (dreptului asupra) proprietății publice, ci statul sau unitățile administrativ-teritoriale. Art. 127 alin. (3) din Constituție expres statuează că „proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale”.

CALM va susține adoptarea proiectului de lege cu condiția ajustării la cadrul constituțional al autonomiei locale și cadrului legal, în conformitate cu propunerile menționate.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Ex.: Igor Cristal, expert CALM
igor.cristal@calm.md